

Kasvun veroreformi

Yhteenveto

Kasvun veroreformin tavoitteena on muuttaa verotuksen rakennetta paremmin talouskasvua tukevaksi siirtämällä verotuksen painopistettä 3 miljardilla eurolla pois talouskasvun kannalta haitallisimmista veroista.¹ Tämä tapahtuu keventämällä työnteon verotusta, alentamalla yritysten voittojen verotusta, osinkoverojärjestelmää uudistamalla ja perintö- ja lahjaverotuksesta luopumalla.

Työn verotusta lasketaan työnteon kannustavuuden lisäämiseksi, työllisyyden parantamiseksi ja ostovoiman turvaamiseksi kaikissa tuloluokissa yhdellä prosenttiyksiköllä. Lisäksi ansiotuloveroasteikon ylimpiä marginaaliveroja leikataan 8-10 prosenttiyksiköllä työn tuottavuuden parantamiseksi ja osaamisen kehittämisen kannustimien lisäämiseksi.

Yhteisöverokantaa alennetaan nykyisestä 20 prosentista 18 prosenttiin Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseksi investoinneissa ja taloudellisen toimeliaisuuden lisäämiseksi.

Osinkoverojärjestelmä muutetaan nykyistä järjestelmää neutraalimmaksi luopumalla listaamattomien osakeyhtiöiden osalta nettovarallisuuspohjaisesta osinkoverotuksesta ja korvaamalla se yksinkertaisemmalla saadun osingon määrään perustuvalla verotuksella. Osinko verotettaisiin jatkossa aina pääomatulona ja osingon kokonaisveroaste asetettaisiin hieman pääomatuloverokantojen alle yrittäjä- ja omistajariskin huomioimiseksi. Siirtymäaikana yhtiö voisi valita nykyisen nettovarallisuuspohjaisen osinkoverotuksen.

Perintö- ja lahjaverotuksesta luovutaan viiden vuoden siirtymäaikana. Perintö- ja lahjaverotuksen poistamisella parannetaan suku- ja perheyhtiöiden toimintaedellytyksiä sekä edistetään kotimaista omistajuutta ja kotitalouksien sijoituspääomien kertymistä. Perintönä ja lahjana saatua omaisuutta ei enää verotettaisi saantohetkellä, vaan omaisuudesta kertynyt luovutusvoitto tai -tappio verotettaisiin pääomatulona sen realisointihetkellä Ruotsin mallin mukaisesti. Viiden vuoden siirtymäaikana verovelvolliseen sovellettaisiin nykyistä perintö- ja lahjaverojärjestelmää ellei verovelvollinen vaatisi omaisuuden luovutusvoittoverojärjestelmän soveltamista. Hyvin suunnitellulla siirtymäajalla voitaisiin rajoittaa poistosta aiheutuvia lyhyen aikavälin verotuottomenetyksiä.

Osa veronkevennyksistä voisi olla **itserahoittavia** eli ne voidaan rahoittaa taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyessä veropohjien kasvulla. Lähes puolet eli noin 1,3 miljardia euroa veroreformin aiheuttamista lyhyen aikavälin verotuottomenetyksistä voidaan **kompensoida** haittaverojen kiristämisillä ja indeksoinneilla sekä ansiotuloveropohjaa tiivistämällä. Veroreformin **dynaamiset vaikutukset** talouteen olisivat huomattavan positiiviset ja se rahoittaisi pidemmällä aikavälillä itsensä veropohjien kasvun kautta

¹ OECD Tax Policy Reform and Economic Growth, 2010.

Työn verotuksen yleinen keventäminen ja marginaaliverokantojen reilu alentaminen

Suomessa työn verottaminen on kansainvälisesti kireää. Palkkatulon verotus kiristyy nopeasti palkan kasvaessa, kun jyrkästi nousevat marginaaliveroprosentit leikkaavat palkansaajan käteen jäävää tuloa. Jo keskituloisen noin 49 000 euroa vuodessa ansaitsevan palkankorotuksesta lähes 50 prosenttia menee veroihin. Erityisesti ansiotulojen ylin 60 prosentin marginaaliverokanta on kansainvälisessä vertailussa maailman korkeimpien joukossa.² Myös OECD ja useat asiantuntijatyöryhmät ovat pitkään suositelleet Suomea alentamaan nimenomaan työn verotusta.³

Työn verotuksen yleiseksi keventämiseksi valtion tuloveroasteikon kaikissa tuloluokissa tulisi toteuttaa yhden prosenttiyksikön veronalennus. Alennuksen tavoitteena on lisätä työn tekemisen kannustavuutta kaikissa tuloluokissa ja turvata pieni- ja keskituloisten ostovoiman säilymistä. Työn verotuksen yleisestä keventämisestä aiheutuva staattinen verotuottomenetyks on noin 1,3 miljardia euroa⁴ mutta sillä voidaan arvioida olevan merkittäviä dynaamisia vaikutuksia työn tekemisen kannustimien ja ostovoiman lisääntymisen kautta.

Inhimillisen pääoman kartuttamista, kouluttautumista ja työvoiman intoa tulla ja jäädä Suomeen on kannustettava korkeita rajaveroasteita alentamalla. Kansainvälisesti vertailen poikkeuksellisen kireää ansiotulojen marginaaliverotusta tulisi keventää merkittävästi pudottamalla valtion tuloveroasteikon kahden ylimmän (vuonna 2025: 88.200 € 41,25 % ja 150 000 44,25 %) tuloluokan marginaaliverokantoja noin 8-10 prosenttiyksiköllä siten, että ylin valtiontuloveroprosentti olisi 34. Ylimpien marginaaliverojen pudottamisen tavoitteena on, että vähintään puolet käteen –periaate toteutuisi myös korkeimmilla tulotasoilla⁵, kun huomioon otetaan keskimääräinen kunnallisvero (n. 7,5 %), kirkollisvero (n. 1,4 %) ja pakolliset veronluonteiset maksut (n. 8 %).

Ylimpien marginaaliverokantojen pudottaminen myös pienentäisi eriytetyn tuloverojärjestelmän aiheuttamaa jännitettä ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksessa ja pienentäisi nykyjärjestelmään liittyvää ns. tulonmuunto-ongelmaa.⁶

Staattinen verotuottomenetyks ylimpien marginaaliverojen laskemista olisi arviolta 300 miljoonaa euroa⁷ mutta sen itserahoitavuusaste olisi todennäköisesti suhteellisen korkea jopa 100 prosenttia, vastaavasti kuin Ruotsissa vuonna 2020 toteutetun ylimpien marginaaliveroprosenttien 5 prosenttiyksikön alennuksen on todettu olleen⁸.

² Veronmaksajat, Kansainvälinen palkkaverovertailu 2023

³ OECD Economic Surveys: Finland 2022

⁴ VM verotuottolaskelmat 2024

⁵ Yrittäjäverotuksen asiantuntijatyöryhmä 2017

⁶ Yrittäjäverotuksen asiantuntijatyöryhmä 2017

⁷ VM verotuottolaskelmat 2024

⁸ Kirkko-Jaakkola ja Kotamäki 2022, Kasvattaako ylimmän marginaaliveron kevennys verotuloja?

Yhteisöverokannan alentaminen 18 %:iin

Yhteisöverokannan tasoa pidetään monissa verotusta koskevissa kilpailukykyvertailuissa keskeisenä ja helposti vertailtavana tekijänä. Vaikka yhteisöveron alentamisen merkityksestä esimerkiksi investointeihin voidaan esittää erisuuntaisia arvioita⁹, sillä on kiistatta merkitystä Suomen kilpailukykyyn yritysten ja konsernien sijaintipaikkana. Kilpailukykyinen verokanta kannustaa kehittämään ja pitämään Suomessa arvoa luovia toimintoja kuten T&K-toimintaa, jotka kerryttävät verotuottoja Suomeen.

Suomen vuodesta 2014 voimassa ollutta yhteisöverokannan nimellistä 20 prosentin tasoa voidaan pitää edelleen kilpailukykyisenä, koska se on Pohjoismaiden alin¹⁰ ja alittaa myös EU:n keskiarvon, joka vuonna 2024 on hieman yli 21 prosenttia¹¹. Kilpailuetua 20 prosentin verokannasta ei kuitenkaan enää saa kuten vuonna 2014, jolloin muiden Pohjoismaiden verokannat olivat vielä 22-27 prosentin tasolla. Vuonna 2024 EU:n alhaisimmat yhteisöverokannat ovat Unkarin 9 prosenttia, Irlannin 12,5 prosenttia ja Liettuan 15 prosenttia. Yleisesti Viron verojärjestelmää pidetään maailman kilpailukykyisimpänä erityisesti, koska jakamattomaan voittoon ei kohdistu yhteisöveroa.¹²Toisaalta vuonna 2024 EU:ssa ja eräissä muissa valtioissa käyttöön otettu globaali 15 prosentin efektiivinen minimivero on pienentänyt huomattavan matalasta verokannasta tai Viron verojärjestelmästä saatuja verohyötyjä kansainvälisesti toimiville suurkonserneille.

Suomen yhteisöverotus on 1990-luvulta asti perustunut laaja veropohja matala verokanta -periaatteelle.¹³ Monissa muissa valtioissa sekä aineellisia että aineettomia investointeja tuetaan erityisillä verokannusteilla, jolloin yhteisöverotuksen efektiivinen verotaso voi merkittävästi alittaa nimellisen verokannan toisin kuin Suomessa.¹⁴ Suomessa vuonna 2023 käyttöön otettu T&K-toiminnan lisävähennys ei ole merkittävästi muuttanut tilannetta, koska lisävähennyksen yhden miljoonan euron enimmäismäärä on kansainvälisessä vertailussa vaatimatonta. Myös vuonna 2025 käyttöön otettavaksi suunniteltu puhtaan siirtymän investointien määräaikainen verohyvitys kohdistuu vain pieneen määrään investointeja.

Suomen yhteisöverokannan tavoitetaso tulee asettaa Pohjoismaiden alimmaksi, koska muissa Pohjoismaissa investointien efektiivinen yhteisöverorasitus alittaa nimellisen verokannan.¹⁵ Yhteisöverokannan alentaminen 18 prosenttiin parantaisi Suomen kilpailukykyä Suomeen suuntautuvien investointien osalta ja antaisi yrityksille signaalin siitä, että Suomi pidetään kilpailukykyisenä investointi- ja sijaintipaikkana yrityksille. Suomen yhteisöverokannan kilpailukykyisyyttä tulisi jatkossakin arvioida suhteessa Suomen keskeisiin kilpailijavaltioihin, erityisesti Pohjoismaihin, ja tarvittaessa alentaa lähemmäs 15 prosentin globaalia minimiveroa.

Kahden prosenttiyksikön yhteisöverokannan alennus pienentää verotuottoja staattisesti arvioiden noin 750 miljoonaa euroa. Yhteisöverokannan laskulla voidaan kuitenkin arvioida

⁹ ETLA 2024, Muistioita hallitukselle, Suomen pelastuspaketti.

¹⁰ Ruotsi 20,6 %, Tanska 22 % ja Norja 22 %.

¹¹ Tax Foundation Europe 2024

¹² Tax Foundation: International Tax Competitiveness Index 2023. Vuodesta 2026 alkaen jakamattomasta voitosta peritään kuitenkin 2 %:n väliaikainen vero.

¹³ Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä 2017

¹⁴ OECD Corporate Tax Statistics

¹⁵ OECD Corporate Tax Statistics

olevan merkittäviä dynaamisia vaikutuksia yritysten toimintaan ja sitä kautta verotuottoja kokonaisuutena lisäävä vaikutus.

Neutraalimpi osinkoverojärjestelmä

Listaamattomien yhtiöiden jakamiin osinkoihin sovellettava verojärjestelmä tulisi muuttaa nykyistä yritysten toimintaympäristöä ja kasvua paremmin tukevaksi. Aineelliseen nettovarallisuuteen perustuva osinkoverojärjestelmä voi heikentää yritysten kannustimia investoida aineettomaan omaisuuteen, jota ei pääsääntöisesti huomioida osaksi nettovarallisuutta osingon pääomatulo-osuutta määriteltäessä.¹⁶ Nettovarallisuudesta ja ansiotulo-osingoista (lukuunottamatta laissa määritellyjä tulonmuuntotilanteita) tulisi luopua listaamattomien yhtiöiden osalta osinkoverojärjestelmän neutraalisuuden parantamiseksi ja pääomien tehokkaammaksi kohdentumiseksi taloudessa.

Listamattoman yhtiön osingon kokonaisveroaste asetetaan yrittäjäriskeihin kannustamiseksi hieman muita pääomatuloja alemmaksi. Osingon veronalainen osuus osakkeenomistajalla nousisi hieman nykyisestä, koska voitosta maksettavan veron määrä pieneneisi yhteisöverokannan laskiessa: Osingosta 40 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa (30 %) siltä osin kuin verovuonna saadut osingot ovat enintään 150 000 euroa. Tällöin osingon kokonaisverorasitus olisi 27,8 prosenttia (yhtiön vero 18 + osakkaan vero 9,8). Siltä osin kuin osingon määrä ylittäisi 150 000 euroa, osingon veronalainen osuus olisi 60 prosenttia (nykyisin 85 prosenttia) ja sitä verotettaisiin 34 prosentin pääomatuloverokannalla. Tällöin osingon kokonaisverorasitus olisi 34,7 prosenttia (yhtiön vero 18 + osakkaan vero 16,7). Listaamattoman yhtiön osinkoja ei enää luettaisi osaksi muita pääomatuloja korotetun pääomatuloverokannan 30 000 euron soveltamiskynnystä laskettaessa vaan niihin sovellettaisiin omaa 150 000 euron progressiorajaa.

Sen huomioimiseksi, että yhtiöt edelleen jakaisivat osinkoja ennen yhteisöverokannan alentamista kertyneistä voittovaroista, yhtiö voisi valita siirtymäaikana (esim. 5 vuotta) nettovarallisuusperusteisen osinkoverotuksen, jolloin osingon kokonaisverotaso säilyisi nykyistä vastaavana 26 prosentissa. Nettovarallisuusperusteinen tuotto prosentti alenisi siirtymäaikana asteittain 8 prosentista 6 prosenttiin ja 150 000 raja huojennetulle osingolle poistettaisiin osinkoverotuksen neutraalisuuden parantamiseksi siirtymäsäännöstä sovellettaessa.

Listattujen yhtiöiden osinkoverotus säilyisi nykyisellään eli osingosta 85 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa. Osingon kokonaisveroaste putoaisi hieman yhteisöverokannan alentamisen seurauksena. Listautumiskynnystä voitaisiin lieventää alentamalla listaamattoman osakeyhtiön saaman pörssiosingon verovapausrajaa nykyisestä 10 prosentista esimerkiksi 2-5 prosenttiin, jolloin listaaminen ei käytännössä johtaisi merkittävien osakkeenomistajien osinkoverotuksen kiristymiseen, kun osakkeet omistetaan henkilökohtaisen sijoitusyhtiön kautta. Osakesäästötiliä kehittämällä yksityistalouksien sijoituksia pörssi-yhtiöihin voidaan edelleen kannustaa.

Osinkoverouudistuksen voidaan staattisesti arvioiden olevan verotuottoneutraali tai hieman verotuottoja lisäävä, koska listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen veroaste kiristyisi yhteisöverokannan alentamisen vastapainoksi hieman osakkeenomistajan tasolla siltä osin,

¹⁶ Esim. Ropponen, Suomen listaamattomien yhtiöiden verojärjestelmän rakenne kohdallaan – Yksityiskohtia olisi aihetta pohtia, ETLA 2024

kuin osinkojen määrä ei ylitä 150 000 euroa. Siirtymäaikana osingon verotaso säilyisi nettovarallisuusperusteista järjestelmää sovellettaessa ennallaan. Toisaalta osingon verotus kevenisi yli 150 000 euron osalta mutta tällaisia osinkoja jaetaan verrattain vähän nykyisinkin. Oletettavaa on, että osinkoverouudistus lisäisi sekä siirtymäaikana että pidemmällä aikavälillä osingonjaon määrää nettovarallisuusrajoituksen poistuessa ja sitä kautta uudistuksella olisi pääomaverotuottoja lisäävä vaikutus.

Perintö- ja lahjaverosta luopuminen

Perintö- ja lahjaverot aiheuttaa useita haitallisia vaikutuksia taloudessa. Talouskasvun kannalta merkittävin haittavaikutus syntyy perintö- ja lahjaveron kohdistuessa yritysten sukupolvenvaihdoksiin. Yrityksen toiminnan näkökulmasta perintöveron mahdollinen realisoituminen voi kannustaa omistajia pitämään varalla suurempaa passiivista sijoitusomaisuutta, jotta perinnönsaaja selviytyisi perintöveron maksusta. Tämä on pois yrityksen muusta toiminnasta kuten investoinneista.

Perintövero haittaa myös kotimaista omistajuutta. Se tekee perinnön jättämisen suhteessa omaan kulutukseen kalliimmaksi ja näin kannustaa perinnön jättäjää pienentämään säästämistään ja varojen sijoittamista esimerkiksi kotimaisiin yhtiöihin. Lisäksi perintövero voi kannustaa sekä perinnönjättäjää että perinnönsaajaa muuttamaan maasta.

Suomen perintö- ja lahjaverotusta on pidetty kansainvälisesti keskitasoisena. Vertailu on kuitenkin hankalaa, koska useissa maissa nimelliset veroprosentit voivat olla korkeita mutta veropohja kapea.¹⁷ Lisäksi monissa maissa erityisesti suurempiin perintöihin voi kohdistua merkittäviä verosuunnittelumahdollisuuksia. Suomen kannalta olennaisinta on, että naapurimaamme ovat luopuneet perintö- ja lahjaverotuksesta. Ruotsi luopui perintö- ja lahjaverosta vuonna 2005 ja Norja vuonna 2014. Virossakaan ei ole perintö- ja lahjaveroa.

Suomen tulisi luopua perintö- ja lahjaverotuksesta yritysten kasvun ja kotimaisen omistajuuden edellytysten parantamiseksi. Kun perintö- ja lahjaverotuksesta luovuttaisiin, omaisuuden arvonnousu verotettaisiin ja omaisuuden arvonnousu vähennettäisiin verotuksessa maksukykyisyys- ja realisointiperiaatteen mukaisesti vasta, kun omaisuus luovutetaan.

Perintö- ja lahjaveron tuotto on ollut edellisten vuosien aikana keskimäärin miljardi euroa. Poistamisesta aiheutuvaa verotuottomenetystä voitaisiin lieventää hyvin suunnitellulla siirtymäajalla (esim. neljä vuotta), jonka aikana verovelvolliseen sovellettaisiin perintö- ja lahjaveroa ellei hän valitsisi luovutusvoittoverojärjestelmään siirtymistä. Perintö- ja lahjaveron progressiivisuudesta johtuen osalle verovelvollisista voisi siirtymäaikana olla edullisempaa, että saatu omaisuus verotettaisiin perintö- ja lahjaverotuksessa omaisuuden saantohetkellä. Tällöin peritylle tai lahjana saadulle omaisuudelle saisi saantohetken käyvän arvon, joka pienentäisi tulevaisuudessa luovutuksen yhteydessä muodostuvaa veronalaista luovutusvoittoa, joka verotettaisiin perintö- ja lahjaverotuksessa sovellettavia verokantoja (perintövero 7-33 prosenttia ja lahjaverotus 8-33 prosenttia sukulaisuussuhteesta ja omaisuuden arvosta riippuen) korkeammilla pääomatuloverokannoilla (30 tai 34 prosenttia). Omaisuuden luovutusvoittoverojärjestelmää sovellettaessa perittynä tai lahjana saadun omaisuuden hankintamenoa ei korotettaisi saantohetken käypään arvoon, mikä lisäisi verotettavan luovutusvoiton määrää.

Perintö- ja lahjaveron poistamisesta aiheutuisi laskennallisesti noin puolen miljardin euron verotuottomenetykset, jos arviolta puolet perinnöistä ja lahjoista verotettaisiin siirtymäaikana perintö- ja lahjaverotuksen mukaisesti. Verotuottomenetykset voisi olla suurempi, jos pienempi osa perinnöistä ja lahjoista siirtyisi luovutusvoittoverojärjestelmän piiriin. Pidemmällä

¹⁷ VM Verokartoitus 2023

aikavälillä verotuottomenetykset korvautuisivat omaisuuden luovutusvoittoverojen kasvulla, kun perintöinä ja lahjoina saatua omaisuutta luovutettaisiin.

Veronkevennysten osittainen rahoittaminen veronkiristyksillä

Työn, yrittämisen, investointien ja omistamisen verotuksen keventäminen edellyttää verotuottojen keräämistä sellaisten verojen kautta, jotka haittaavat vähiten talouskasvua.

Haittoihin kohdistuvien välillisten verojen on arvioitu olevan talouskasvun kannalta vähiten haitallisia veromuotoja. Lyhyellä aikavälillä haittaverojen kiristyksillä verotuottoja voidaan kasvattaa samanaikaisesti kuin niillä tuetaan ympäristö- ja terveystavoitteita. Esimerkiksi tupakka- ja alkoholiveron kiristyksillä voidaan jatkossakin kerätä 300 miljoonan euron lisäverotuotot¹⁸ kohdistamalla kiristyksiä myös muun muassa nikotiinipusseihin ja sähkösavukenesteisiin.

Monet valmiste- ja liikenneverot ovat määräperusteisia (esim. sentti/litra) veroja, jolloin niiden taso ei seuraa yleistä hinta- ja tulokehitystä. Verotuksen reaalisen tason säilyttäminen vaatisi säännöllisiä korotuksia nimellisiin verotasoihin. Tämä voitaisiin toteuttaa sitomalla verotasot indeksiin. Jos valmiste- ja liikenneveroja sidottaisiin kuluttajahinta- tai ansiotasoindeksiin verotuottoja voitaisiin kasvattaa jopa 0,8 miljardilla eurolla.¹⁹

Erityisesti ansiotuloverotuksessa osa verokantojen alentamisesta aiheutuvasta verotuottomenetyksestä olisi perusteltua rahoittaa veropohjaa tiivistämällä. Veropohjaa voitaisiin tiivistää esimerkiksi työmatkoista maksettavien kilometrikorvausten määrää laskemalla lähemmäs tosiasiallisia käyttökustannuksia ja muuttamalla vakituisen kodin ja työpaikan välisten matkakustannusten vähennysoikeus nykyistä kaavamaisemmaksi. Näillä muutoksilla voitaisiin saavuttaa arviolta 200 miljoonan euron lisäverotuotot.

¹⁸ VM Verokartoitus (2023)

¹⁹ VM Verokartoitus (2023)

Kevennysten arvioidut vaikutukset verotuottoihin

Toimenpide	Staatinn veromenetysarvio	Arvio-pohja	Dynaamiset vaikutukset
Ansiotuloveron laskeminen 1 %-yksiköllä Ylimpien marginaalien alentaminen 50 %:iin	1,3 mrd€ 300 m€	VM:n tuottoarvio-laskelmat	Turvaa kuluttajien ostovoimaa Itserahoitusaste 100%
Yhteisöverokannan lasku 18 %:iin	0,75 mrd€	Vuoden 2025 tuottoarvio	Merkittäviä dynaamisia vaikutuksia talouteen keskipitkällä aikavälillä
Neutraalimpi osinkoveromalli	Kustannusneutraali	Aiempien uudistusehdotusten tuottoarviot	Lisää osingonjakoa ja siten pääomaveron tuottoa lyhyellä aikavälillä
Perintö- ja lahjaveron poistaminen 4-v siirtymäajalla	0,5 mrd€	Edellisten vuosien keskituotto jaettuna 2:lla	Siirtymäaikana mahdollisuus valita perintö- ja lahjaveron tai luovutusvoittoveron välillä. Lisää luovutusvoittoveron tuottoja lyhyellä ja pitkällä aikavälillä

Kompensoivien veronkiristysten tuottoarviot

Toimenpide	Staatinn verotuottoarvio	Arviopohja	Tarkennuksia
Tupakka- ja alkoholiveron kiristykset	300 m€	VM:n verokartoitus	Erityisesti nikotiinipussit ja sähkösavukeneesteet
Haittaverojen indeksointi	800 m€	VM:n verokartoitus	
Kilometrikorvauksen ylikompensaation pienentäminen ja kaavamainen työmatkavähennys	200 m€	Aiemmat muutosehdotukset	